

ननुदेहसंबंधेनाऽपिसंसारेसतिशुद्धत्वंगतमेवतत्राह नात्मनइतिहेसति अन्येनअधिभूतादिना आत्मनःसंयोगवियोगौनस्तः कुतःअसतःअसत्वाद्
न्यस्येत्यर्थः कुतोऽसत्त्वंतत्राह तद्धेतुत्वादिति तस्यान्यस्यभूतेंद्रियादेःप्रसिद्धेः प्रकाशस्यतद्धेतुत्वादात्महेतुत्वात् ननुदेवैरधिष्ठितेभ्यइंद्रियेभ्योभू
तानांप्रतीतिःप्रसिद्धाभूतप्रतीत्याचतत्प्रसिद्धिर्नात्मनइत्यतआह दृग्गूपाभ्यांयथारवेः यथाप्रकाशप्रकाशकत्वेनवर्तमानयोरपिचक्षूरूपयोःरवेःस
काशात्प्रसिद्धिःद्वयोरपितैजसत्वात्तदभेदश्चतथाभूतेंद्रियादीनांपरस्परंसिद्धानामपिचैतन्याधीनएवप्रकाशःतत्कार्यत्वाच्चतद्व्यतिरेकेणासत्त्वंचेत्यर्थः
तथाचद्वादशेवक्ष्यति दीपश्चक्षुश्चरूपंचज्योतिषोनपृथक्भवेत् एवंधीःखानिमात्राश्चनस्युरन्यतमाहतादिति यद्वारवेःप्रसिद्धाभ्यामेवदृग्गूपाभ्यांप
रस्परंप्रसिद्धिर्यथाभवतितद्वदिति ॥ ४६॥देहसंबंधाभावादेवनात्मनोजन्मादयोऽपीतिवक्तुंजन्मादीनांदेहधर्मत्वमाह जन्मादयस्त्विति कथंतर्हि

नात्मनोऽन्येनसंयोगोवियोगश्चासतःसति ॥ तद्धेतुत्वात्तत्प्रसिद्धेर्दृग्गूपाभ्यांयथारवेः ॥ ४६ ॥ जन्मादयस्तु
देहस्यविक्रियानात्मनःकचित् ॥ कलानामिवनैवेंदोर्मृतिर्त्यस्यकुहूरिव ॥ ४७ ॥ यथाशयानआत्मानंविष
यान्फलमेवच ॥ अनुभुंक्तेऽप्यसत्यर्थेतथाप्नोत्यबुधोभवं ॥ ४८ ॥ तस्मादज्ञानजंशोकमात्मशोषविमोहनं ॥
तत्त्वज्ञानेननिर्हृत्यस्वस्थाभवशुचिस्मिते ॥ ४९ श्रीशुकउवाच एवंभगवतातन्वीरामेणप्रतिबो
धिता ॥ वैमनस्यंपरित्यज्यमनोबुद्ध्यासमादधे ॥ ५० ॥ प्राणावशेषउत्सृष्टोद्विद्धिर्हतबलप्रभः ॥ स्मरन्विरू
पकरणंवितथात्ममनोरथः ॥ ५१ ॥

जातोऽहंबालोहंवृद्धोऽहमितिआत्मनिजन्मादिप्रतीतिः देहजन्मादिनाए
वेतिसदृष्टांतमाह कालानामिवेतिइंदोःकलानामेवजन्मादयोर्नैवेंदोः यथातद्वत् यथाचकलानाशादेवकुहूरमावास्याइंदुक्षयउच्यते तद्वदस्यआत्म
नोदेहनाशादेवमृतिव्यवहारइत्यर्थः ॥ ४७ ॥ नन्वात्मनोदेहादिसंबंधाभावेकथंभोक्तृभोग्यभोगप्रतीतिरित्याशंक्यस्वमदृष्टांतेनसमर्थयति यथा
शयानइति आत्मानंभोक्तारंविषयान्भोग्यान्फलंभोगम् असत्यप्यर्थेअनुभुंक्तेतथाऽबुधः संसारंप्राप्नोतीति ॥ ४८ ॥ आत्मानंशोषयतिवि
मोहयतिचेतितथातम् निर्हृत्यअपाकृत्य ॥ ४९ ॥ समादधे समाहितमकरोत् ॥ ५० ॥ रुक्मिणस्त्वेवंश्रुतवतोनाज्ञानंनिवृत्तमितिदर्शयन्नाह
प्राणावशेषइति ॥ ५१ ॥